

Biskup darovao Tadijanoviću sviralu

Na proslavi »prvoga« stotog rođendana, dana krštenja te imendana pjesnika Dragutina Tadijanovića, u zagrebačkoj palati Dverce u petak 4. studenoga slavljeniku je u ime Zagrebačke nadbiskupije čestitao zagrebački pomoći biskup Josip Mrzljak. Aludirajući na slavljeniku najpoznatiju zbirku pjesama »Srebrne svirale«, koja je tiskana u više od 225.465 primjeraka, biskup Mrzljak je Tadijanoviću darovao sviralu iz orgulja zagrebačke katedrale, napomenuvši da katedralne orgulje slave 150 godina. Svirala iz registra flauta te tona dis, visine tridesetak centimetara, zamijenjena je tijekom jedne od restauracija orgulja te je tako originalna postavljena na prikladno hrastovo postolje i darovana bardu hrvatskoga pjesništva.

Zagrebački gradonačelnik Milan Bandić slavljeniku je darovao zlatnik s likom Majke Božje Kamenitih vrata, zaštitnicom grada Zagreba te prigorski »lajbec«, na što je Tadijanović duho-

Snimio: N. Pintarić

vito odgovorio da bi ga rado nosio kada bi bio osamdeset godina mlađi.

Zahvaljujući gradonačelniku Bandiću i svima koji su sudjelovali u organizaciji primanja u Dvercima, akademik Tadijanović je zahvalio biskupu Mrzljaku na darovanoj svirali iz orgulja zagrebačke katedrale, komentira-

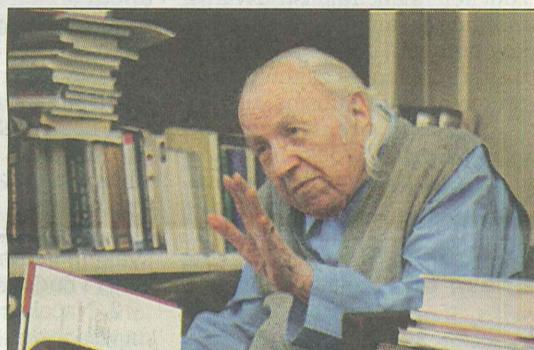
jući svoju očaranost tim instrumentom kojega je rado slušao i spominjao u svojim pjesmama. »Školska knjiga« tom je prigodom darovala slavljeniku, kao i svima nazočnima »troknjiže« Dragutina Tadijanovića. »S Tadijom u 101. godinu« objavljeno u prigodnoj opremi a u znak zahvale za 45 godišnju Tadijinu suradnju sa

»Školskom knjigom«. Prigodnu pjesmu o Tadiji, čije je riječi napisao Milan Sigetić a uglažbio Stjepan Mihaljinec, na početku primanja otpjevao je bariton Miroslav Živković, a na završetku programa sopranistica Danijela Pintarić izvela je uz klavirsku pratnju Tadijanovićevu pjesmu »Dugo u noć, u zimsku bijelu noć«. (N.P.)

Zahvala i priznanje Tadijanoviću

Povodom 100. rođendana svoga najstarijeg člana, književnika Dragutina Tadijanovića, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti je u Zagrebu 3. studenoga održala svečanu sjednicu.

Tadijanovićeve su pjesme čitali dramska umjetnica Nada Subotić i Zlatko Crnković, dok je akademik Tonko Maroević govorio o njegovu o stvaralačkom doprinosu kao pjesniku, prozaiku, prevoditelju i uredniku priredivaču o kome su pisali domaći i inozemni povjesničari; o pjesniku koji dobro poznaje evropske orientire, a na prvom mjestu su mu obitelj, zavičaj i narod. U mladosti je više pisao otvorena oka i čista srca dok je u zrelijoj dobi sve više uzimala ulogu refleksija i rekapitulacija. Nakon razdoblja kreativne štunjne započete krajem II. svjetskog rata

piše Tadijanović pjesmu u čast Ivanu Goranu Kovačiću te drugim preminulim znamenitostima mu i neznanim piscima.

Predsjednik HAZU Milan Moguš govorio je o Tadijanovićevim počecima u rodnoj Slavoniji dvadesetih godina prošlog stoljeća spomenuvši prvu neobjavljenu pjesmu petnaestogodišnjeg pjesnika te dvije pjesme, »Tužna jesen« i »Golublja krila«, izisile u časopisima »Omladina« i »Književnik«, potpisane pseudonimom Morgan Tadeon, a prva potpisana punim imenom i prezimenom je »Pjesma mom srcu«

izisla 1930. Godine 1953. postao je direktorom akademijina Instituta za književnost i pokrenuo je znanstveno istraživanje o hrvatskim piscima s naglaskom na kritička izdanja njihovih djela. Nedavno je vlastitom novčanom uplatom, namijenjenoj finansiranju mlađih znanstvenika i pjesnika, postao dobrotvor Zaklade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Akademik Nikica Petrak opisao je Tadijanovićev jezik, jednostavne, obične, svakodnevne i gorovne rečenice kojima je dao poetsku snagu, a mnogi ga i danas u tome slijede. Njegova je čitalačka publike široka, od najmlađih do najstarijih.

Portret sa slavljenikovim likom, rad akademika Josipa Vaňića, predao mu je akademik Moguš, a grafičku mapu pod nazivom »Misao na tebe«, u kojoj se nalaze četiri Tadijanovićeve pjesme, autor mape Marko Trebotić. Slavljenik je, zahvalivši na uručenim poklonima, izrazio najdublje osjećaje radosti povodom svečane sjednice. **Fabian Kale**

članove vaših obitelji i vaše prijatelje koje ste izgubili u ovozemaljskom životu zbog njihove prelane smrti, no ne smijemo nikada izgubiti ljubav koja ne umire smrću, nego nam u srcima ispunja prazninu i liječi bol zbog njihova odlaska«, rekao je biskup Culej.

U propovijedi je varaždinski biskup podsjetio kako smrt ne prekida ljubav, dobrotu i povezanost među ljudima jer su svi okupljeni u zajedništvu s Kristom, koji je za sebe kazao da je uskrsnuće i život te da onaj koji vjeruje u Njega ako i umre, živjet će.

»O našem povjerenju u Krista ovise hoćemo li baštiniti zajedništvo s Bogom. O tom povjerenju ovise hoćemo li kad izgubimo bližnje pronaći utjehu i nadu za

naše bolno srce, hoćemo li ispuniti ljubavlju bez zaborava svoje srce. To povjerenje i povezanost s Kristom mi smo svjedočili proteklih dana obilazeći grobove naših najmilijih jer osjećamo da smo svi baštinici zajedništva u Kristu«, istaknuo je biskup Culej dodavši da sve članove Crkve povezuju vjera, ljubav i prijateljstvo.

Kazavši kako u dušama vjernika živi svjetlo vjere i nade da njihovi pokojni žive u Gospodinu, osobito oni koji su svoj život položili za naše živote i slobodu naše domovine«, mons. Culej pozvao je nazočne na molitvu za sve pokojne branitelje, kao i one koji su ostali invalidi i nose rane ratnih nedaća na svojem tijelu i u svojim dušama.

J. Bakoš-Kocijan

Smrt ne prekida ljubav i dobrotu

U katedrali Uznesenja BDM u Varaždinu predvodio je varaždinski biskup mons. Marko Culej na Dušni dan, u srijedu 2. studenoga, misu zadušnicu za sve poginule hrvatske branitelje u Domovinskom ratu. S biskupom su suslavili njegovi najbliži suradnici i vojni kapelan u Varaždinu Ivica Horvat, a nazočni su bili članovi obitelji poginulih branitelja, te čelni ljudi i pripadnici Hrvatske vojske i redarstvenih snaga s područja Varaždinske županije.

Upućujući pozdrav na početku misnoga slavlja, biskup je pozvao nazočne da na Dušni dan mole za svu pokojnu braću i sestre koji još nisu stigli do cilja, do vječnog zajedništva s Bogom i svima svetima. »Ovo je spomen-mis za sve pokojne branitelje,

(pri)govor znanosti

Znanost u službi mira?

U povodu Svjetskoga dana znanosti za mir i razvoj, 10. studenog, sugovornik nam je prof. dr. Slavko Kulić, pročelnik Odjela za interdisciplinarna istraživanja Ekonomskoga instituta u Zagrebu. Dobitnik je Međunarodnoga ordena zasluga, član je međunarodnoga društva »Filozofija za mir« te drugih uglednih međunarodnih institucija. Autor je mnogih publikacija o ulozi znanosti u društvu.

Ima li znanost ulogu u stvaranju mira i razvoja?

Mir i kultura mira kao vrijednosti nemaju potporu velike znanosti (scientizma, neoliberalna misao), već je ona potpora moći i nasilju kao vrijednosti, tj. razaranju života i prirode. Takva znanost najamnistička (i »znanstvenici najamnici«) nije u funkciji razvoja života i očuvanja prirode već u funkciji poretki sile kao prava. Humanistička kultura i znanstvena kultura prepostavljaju uporabu moralu (etike) prije uporabe znanja. No, neoliberalna doktrina izostavlja uporabu moralu ili duhovnu/kulturnu i emocionalnu inteligenciju. Ona je vezana za geopolitičko razumijevanje opstanka života s naslovima prava jačeg, poretna sile kao prava. Sva njezina otkrića, izumi (bez razuma), sve antropotehnike u funkciji su nasilnog osvajanja prostora, izvora i dobara. Ona je u funkciji specifične moći za proizvodnju svijeta stvari profita radi. Profit je politička paradigma, a ne ekomska. Profit je tumor/karcinom na životu i na životu. Profit je usmjeren protiv općeg dobra - života na Zemlji. Ta građanska misao, doktrina, teorija, sustav i praksa ima ulogu prvog reda vojske u osvajanju prostora, izvora i dobara. Militarizacija znanosti neoliberalne misli je na djelu. Ona je protiv života na Zemlji. Ona se ne bavi razvojem života, već profitom.

Može li znanost sprječiti socijalne nesreće?

Politički determinizam (politička moć, vlast) prejudicira uporabu znanja i znanosti u takvoj mjeri da znanje, znanost i znanstvenici ne mogu utjecati na uporabu znanja u donošenju odluka koje imaju kulturne i materijalne posljedice za život u prehranbenom lancu. Znanost nije moćna, ali se moćnici njom služe. Ni je ideologija, a zahtijeva visok stupanj moralnosti. Nije umjetnost, a otkriva sklad stvarnosti. Nije mit, ali to od nje pokušavaju učiniti. Nije mistifikacija, a sumnja u sve. Znanost i znanje izražava svjetonazor. Znanost otkriva zakonitosti, a ne propisuje zakonitosti. Ona ne utječe na socijalnu sreću i socijalnu nesreću. Znanje je strukturirana svijest pojedinca i društva.

Živimo u vremenu i okolnostima u kojima veći utjecaj na politiku ima vjersko mišljenje od znanstvenog mišljenja. Ni vjerskom ni znanstvenom mišljenju nije uspjelo sprječiti socijalnu nesreću hrvatskoga naroda koju je izazvalo političko mišljenje/nasilje.

Ima li sveučilište ulogu u izgradnji znanstvenika kao motivatora?

Svi sustavi socijalnog obrazovanja (sveučilišta svjetovnih država) pripremaju ljude za nasilno ponašanje u skladu s temeljnim principima nasilnog prisvajanja. Oni iz sadržaja izostavljaju kulturni mem morala, ali uključuju kulturni mem profita. S obzirom na problem ambivalentnosti znanja i znanosti, problem uporabe znanja na raspolaganju je ljudima s moralom i bez njega. Znanstvenici kao motivatori ne znače puno.

Nema neutralnosti znanja, pa ni znanstvenika. Znanstvenici se moraju zalagati za mir kao kulturnu vrijednost, za kulturu mira kao vrijednost. Gotovo sva sveučilišta u svijetu u funkciji su afirmacije pozitivizma/nasilja, umjesto da su u funkciji interakcije s realitetom - sa stvarnošću. Ako je koncepcija nasilja na djelu, tada je edukacija za nasilje uvjet egzistencije. Zaključno, zasad nema egzistencije izvan edukacije ni edukacije izvan koncepcije nasilja, tj. odnosa nadređenosti i podređenosti (podložnosti).

Kakve su želje i mogućnosti hrvatskih znanstvenika o tim pitanjima?

Hrvatski znanstvenici, znanost i obrazovanje u RH prakticiraju tu veliku građansku neoliberalnu znanost, ali s velikim zakašnjenjem. Prakticiraju apologiju te znanosti kao neki zakašnjeli epigoni te misli. Institucionalno je obrazovanje isključilo 90% stanovništva, čak i iz toga epigonstva, pa je formalno pravno obrazovanje i stvarno znanje ispod svake potrebe razumijevanja ovoga što se događa u hrvatskom društvu, Europi i svijetu (popis stanovništva iz 2001). Znanje i mišljenje znanstvenika u Hrvatskoj traži drukčije tretiranje znanosti i znanstvenika u raspodjeli društvene važnosti radova i kadrova i u raspodjeli materijalnih i nematerijalnih nagrada. Mogućnosti hrvatskih znanstvenika da to promijene vrlo su niske, gotovo bez izgleda. Oni su u statusu državnih službenika, a njihova samostalnost da drukčije misle stvarno ne postoji u smislu ekonomski neovisnosti o društvu koje cijeni istinu. Njihove želje i mogućnosti su determinirane upravnim vijećima političkog determinizma (drugorazrednog mišljenja) kao nekih prisilnih uprava nad prvorazrednim (znanstvenim) mišljenjem. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti je 2001. godine izdala deklaraciju o znanju - »Hrvatska temeljena na znanju« - s kritičkim osvrtom na stanje u hrvatskoj stvarnosti. MZOS je organizirao Prvi kongres znanstvenika u zemlji i inozemstvu, s deklaracijom. Isto tako MZOS je pripremio dokument »Strategija razvoja znanosti u Hrvatskoj«. Hrvatsko bioetičko društvo izdalo je deklaraciju o bioetičkom suverenitetu itd. Sve je to ostalo na razini želja znanstvenika da se položaj i uloga znanosti i znanstvenika pomakne u pravcu odgovornosti za stanje u društvu, te da se poveća izdvajanje za znanost, obrazovanje i kulturu.

Poznato je da deklaracije nikoga ni na što ne obvezuju povodom onoga što jest. Priredio: Damir Pajić